

БУРЯД УНЭН

Бүгдэд арадай газетэ

1992 МАЙ 23
Хүхэгшэв могой
хари 22
СУББОТО
гарагай 7
№ 99 (18458)
сэн 6 мүн

1921 оной декабрин 21-нээ гарава

Төвдэрэй шухала асуудал

ТАРЯАН — ҺҮР ҮЛДЭМНАЙ

Хойшо хүдөөгэй хүн зон, тоо гороидойхишье нилэээ...

Угсараа, машинаруудтаа «халаага табиха» тооной заабарилжа, бэлдэж, хабарайнгага тарилгада яһала сар соонь ороо нэн.

Өөрөө тарьяашан угай хүм. Бүри элигсэг хүлигсэг, үгэгэ эсгэгэнээ эхилээд, түрэлэн эсгэгэнхи хүрэтэрөө тарьяан ажал эрхилжэ байһан зон.

Гэхэтэй хамта үлүүдэй үедэ манай оролдожо ургуулаһан хайн шанартай, шалгагдамал сортын үрлэн ажахьнууд ёһоор худалдажа абанагүй гэжэ ажлын ахмад агроном В. Т. Хабалов энэ хабар тарьяан ажалай хүдэлмэрилгэлшэ үзүлөөн дээрэ хэлээ нэн.

Уданы манай республикада Совет-монгол Ханы барисаанай бүлгэмэй Бурядай отделени байһан гэша, Түүхэни эрдэмэй доктор, профессор Д. В. Ульминцев олон жэл ороо «эрэнэй тунгусууд» байһан юм.

Байгша оной февраль нарада Монгол орондо «Монгол-Буряад» бүлгэм байгуулагдаа нэн.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Буряад Республикын Верховно Соведайд Промышленостинин, элшэ хүсэнэй, транспортнын, хэлхээ холбооной талаар, Бюджетэй, Финансын, Экономическа реформын талаар, мүн Эд хэрэгшэ шэдэй дэлгүүрэй талаар номитогдүүдэй хамтын заседани боложо үндэрбэ.

Буряад Республикын Верховно Соведайд элжээтэ, IX сессии дээрэ экономика реформин ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Тус асуудалаар Буряад Республикын Зөөри эрхилхэ талаар гүрэнэй комитетэй түрүүлэгшэ Е. М. Егоров, Буряад Республикын Зөөрин жасын түрүүлэгшэ Л. Н. Гымслова тус заседани дээрэ элжээтэ хэлсэгдээ.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

ШЭНЭ БҮЛГЭМЭЙ ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУД

«БУРЯАД ОРОН — МОНГОЛ ОРОН» ГЭНЭН БҮЛГЭМЭЙ ЭМХИДХЭН БАЙГУУЛАЛТЫН КОНФЕРЕНЦИ УЛААН-ҮДЭДЭЙ БОЛОБО

Уданы манай республикада Совет-монгол Ханы барисаанай бүлгэмэй Бурядай отделени байһан гэша, Түүхэни эрдэмэй доктор, профессор Д. В. Ульминцев олон жэл ороо «эрэнэй тунгусууд» байһан юм.

Байгша оной февраль нарада Монгол орондо «Монгол-Буряад» бүлгэм байгуулагдаа нэн.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Буряад Республикын Верховно Соведайд IX сессиие угтуулан ХАМТЫН ШИИДХЭБЭРИ АБТАБА

Умсэлхэ хэрэг хойшолоулашагүй шухала асуудал болонхой. Тиммэээ республикын бүхы районуудта З—3 хүнөө бүридэһэн үмсэлгын хэрэг эрхилдэг комитетүүд бии болгонхой. Улаан-Үдэ болон бусад хотонуудта мүн лэ үмсэлгын талаар комитетүүд бии, — гэжэ Гүрэнэй комитетэй түрүүлэгшэ Е. М. Егоров мэдээсэбэ.

Предприятинууды гүрэнэй бэшэ болгохо, үмсэлхэ талаар бүхы хүдэлмэри Россия Федерацин, Буряад Республикын үмсэлгэй тухай Хуулинуудай үндэһээр ябуулагдадаг байна.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

материальна тухаламжын хэрэгтэ гаргалшагдадаг байна. Гэхэтэй хамта Россия Федерацин олон министр ственүүд болон албан зургаанууд предпритионууды гүрэнэй бэшэ болгохо, үмсэлхэ хэрэгтэ наад тойбо тажа байдаг, — гэжэ элдхээ хэл соо хэлгээдэ. Жэсээлхэ дэ, БАМ-ай мүөө ашаглагдажа байдаг олонхи стловонууд, кафенүүд, магази нууд Россия транспортна барилгын министрствын хооор, мүнхэн зөөрөөр баригдаһан ха юм. Тиммэээ энэ дэхэ предпритионууды гүрэнэй бэшэ болгохо ба үмсэлхэ ябадал министрствын зүгөө ушөөгдээдэггүй. Тэр шөлөн «Забайналец» концэрнын олон предпритионууды үмсэлхэ асуудал муртэй хайнаар шийдхэгдэнэгүй.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалын предпритионууды үмсэлхэ хайнаар үнэгэрэдэнэ гэжэ хайнаар, Гансал Загарайн районо тус асуудал урагштай гэдэй комитетүүдэй гэшууд, Буряад Республикын аралай депутатүүд, уригдаһан хүнүүд наамжа, дурал халнуудаа хэлэһэн байна.

Буряад Республикын Зөөрин жасын түрүүлэгшэ Л. Н. Гымслова элдхээ хэлэжэ предпритионууды гүрэнэй бэшэ болгоһон, үмсэлгын гол шухала асуудалууд дээрэ тогтожо, тус хэрэгтэ үлүү лажа руулһанай хэрэгтэй гэжэ тэмдэглэһэн байна. — Гол жасын хэмжээн 1 миллион тухэрнөө бага бэшэ байха ёһотой гэжэ Хуули соо хэлгээдэ. Гэхэ зуура хүдөө нотагуудта үйлдөөр гүрэнэй гол жасын нэгэ миллион болохогүй зөөрөөтэй предпритионууд олон гэшэ. Тэдэннэ хайсан гэжэ үмсэлхэ гэжэ асуудал гарина. Тус асуудалаар республикын Верховно Соведайд сессии зохихо шийдхэбэри абаха бээ гэжэ үгэ хэлгээтэ тэмдэглээ. Верховно Соведайд комитетүүдэй гэшууд, Буряад Республикын аралай депутатүүд, уригдаһан хүнүүд наамжа, дурал халнуудаа хэлэһэн байна.

Предпритионууды гүрэнэй бэшэ болгохо, үмсэлхэ тухай асуудалаар Верховно Соведайд комитетүүдэй хамтын тогтоол баталан абтаба. Комитетүүдэй хамтын аседанин хүдэлмэридэ Республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэ Л. В. Потапов хабааллабэ. С. ОЧИРОВ.

ТУБИ ДЭЛХЭЙН БУДДЫН ШАЖАНАЙ ТҮБҮҮДТЭ, БҮЛГЭМҮҮДТЭ, БИЗНЕСМЕН-БУДДИСТНУУДА, НАЙ НАНААТАЙ БҮХЫ ХҮНҮҮДТЭ

«Буряад Республикада ДЖАРУН ХАШОР ЧОДДЭН ЛХАХАН гэһэн субарга барилга тухай» Россия Буддистнуудай түбэй захиргаанай, Хэжэнгын дасанай болон тус дасанай хүзэгтэнэй бүлгэмэй

ХАНДАЛГА

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

СОНОСХОЛ

Буддын шажанай амаралтын үдэрэй һургуулиин ээлжэтэ хэсхэл үгөөдөр, май 24-нэй 12 сагта, Ханы барисаанай байшанда болохо.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Сагай уларил ХАЛУУН ҮДЭРНҮҮД

Май һарын түрүүшын арбан хоногой туршида республика доторнай хүйтөөр үдэрнүүд үзэгдэ нэн. Харин һарын хоёрдох арбан хоногто республикын али бүхы нотагуудта хур бороогүй, халуун үдэрнүүд болобо гэшэ.

УНШАГТЫ, ТАНИЛСАГТЫ:

1-дөхи ноурта. Мүнөөдэрэй шухала асуудал, «Тарьян — һур үлдэмнай» — уншагынын түрүү бэшэ. Буряад Республикын Верховно Соведайд IX сессиие угтуулан. «Хамтын шийдхэбэри абтаба».

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

ГУРИМУУД ЗҮБШЭГДЭХЭНЭ

Манай комитетэй ударидалта дор «Бурятгропромпроект», «Бурятгражданпроект» институтуудай хүдэлмэри. лэшлэдэй хүсөөр, эрдэмтэдэй хабаалдагатайгаар экономика сэнэ байдалда Бурядай хою, һууринууды саашан хужохо тухай гуривууды зохижо дүүргэбэ.

Имарше һалбарини зон, тэрэ тоодо архитектурууд, экономика реформыи бурх удхатай, залан шууд болгохо хэрэгтэ өөһаднингөө хубита оруулаха, наамжа, дурал халнуудаа элжээхэ аргаатай. Алхандаа генеральна түсэбэй ёһоор, бүхы юумэ, тэрэ тоодо гэр байра, газарай участогууды буланда нэгэн адляар хубаарилхы оролдог бэли.

Эдэ дуралхалууд республикын хою город барилгын советид, Министринууды Советэй зүгөө дэмжэгдээ. Гадна Буряад Республикын Верховно Соведайд архитектуруин ба хою город барилгын талаар комитеттэ зүбшэн хэлсэгдээ, бүхы дээрэ һайшагдаа.

Хою һууринууды барилгын, хубин гэр байра бодохоолгын, фермерэй ажахы түбинүүдгэн гол шэгэлүүд эдэ документууд дотор заагданай. Бүхы районуудай захиргаанай гувлаанарта эдэ сэнэ гуривууды эльгээтэ гээбди. Нотаг нотагтаа экономикастнуудай, мэргэжэлтэйдэй, архитекторууды хабаалдагатайгаар хаража, зүбшэжэ үзэгдэ.

М. ОВЧИННИКОВ, Ивалгын туршалга-үйлэбэрин ажахы механизатор.

Б. БАДМАЦЫРЕНОВ.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Уданы үгэ хэлэһэн республикын Верховно Соведайд Түрүүлэгшэн оролгоно Р. В. Гармаев саанадаа хоёр оронд парламентуудай хоорондохи харилсаанууд үрэнэй зохижэ хэмжээндэ «стооголдохо» аабза гэжэ найдуула.

Буряд Республикын Верховно Советдэй IX сессие угтуулан

ТҮБИ ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ГАНСАХАН ТҮРЭЛ ХЭЛЭМНЭЙ

Наяан Улаан-Үдэ хотын горсоветдэй бага зал соо буряад хэлний багшанар, эрдэмтэд, нийтэй ажал ябуулагшад, эмхи зургануудай хүтэлбэрлэгшэд, ардагй лүгэдүүд сугларан, Верховно Советдэй удаахи сессини үзэмжлэл табигдахаа байн буряад Республикын хэлэнүүд тухай хуулини протье зүблэн хэлсэбэ.

Эгээл тинимээ зарим түрэлхэй үхибүүдтэ буряад хэлэ заалгаха дурайг байдаг. Тингээдшье хурагшаддэй түрэлхид өөһэдөө буряад хэлсээ мэдэхэгүй байха юм. Гэртээ түрэлхи хэлэн дээр хөөрлэддэггүй үхибүүдтэ буряад хэлэ зааха гэшшэ оройдоо бүтэхэгүй хэрэг шахуу болоно. Минни нанамжа хадаа буряад хэлэ мэддэг хүгжэмэй багшанарыне, хүүгдэй сааддэй хууиүүүлэгшэдые олоор бэлдэхэ хэрэгтэй.

Хэлэ бэшгэй эрдэмэй доктор Буряад Республикын хуулинуудай ассоциацини түрүүлэгшэ С. Ш. Чагдуоров сугларгашаддэй урда үгэ хэлэхэдээ, буряад хэлэнэй үүргэ тухай онсолон тогтоон тэд хэлэне хэн хууиүүүлэгшэ түрэлхи хэлэнэ үзэхэ ябадал наймахагай гэжэ тэмдэглэбэ.

Мүнөөнэй байдал хаража үзэхэдэ, хари хэлэнүүдыне хуруули бүхэндэ заатагүй үзэхэ гэбэн захиралта бин, харин буряад хэлэн тухай тинимэ юузан байхагүй. Энэман манай республикада тохёолдоон тон гахалтай ушарнуудай нэгэн болоно. Тинхэдээ юунай түлөө Буряад Республика гэжэ нэрлэгдээн юм? Буряад хэлэне бүхы хуруулинуудта заатагүй үзэхэ гэбэн дурадхал С. Ш. Чагдуоров оруула. Мүн бүхы предметүүдыне заалга тухай хэлэн дээрнэ ябуулагдаха ёһотой гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

Хэлэнүүдтэ түргэн хураалгын методико ондоо гүрэнүүдтэ хэрэглэгдэдэг. Тэрэни буряад хэлэн дээрэ оршуулжа, түрэлхи хэлэне заалга хэрэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө үзэхэ эхин классуудай багшанарыне бэлдэхэ факультэт эрдэмэй 3 доктор, 17 кандидатүүд хүдэлнэ. Тэдэнэр буряад хэлэ заалгыне наймахагай хэрэгтэ бүхы хүсээсэ зориулхабди гэжэ найдуула.

Олон арабад жэлнүүдтэ республикын хуруулинуудта багшалан Ц. Н. Номтоев буряад хэлэн тухай нанамжаанууда хэлэбэ. Алар гушаад ондуу болотор Улаан-Үдэ хотын ороодууд буртадаа шахуу буряадаар хөөрлэддэг байгаа. Тингэжэ байтарнь, ород, буряад үхибүүдыне ами амнидан классууд болор буряад хэлэнэй үүргыне тон

гожо хубаарилхан юм. Эгээл энэ сагнаа хойшо буряад хэлэн уруугаа орожо эхилээ гэжэ урданай багша тэмдэглэбэ.

Улаан-Үдэ хотодо буряад хуруулинууд угы. Тинимэ хуруулинуудыне район бүхэндэ байгуулаа шукала. Буряад үхибүүдэй уншаха ном гаргахын ороодо Буряаддэй номой хэблэл элдэб үнгын детективүүдыне, дэлхэйн ба оройдй классика хэблэн гаргана, гэжэ Б. Д. Бартуев тэмдэглэбэ.

Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районий багша методист Е. Ц. Дашинимаева: «Манай хуруулинда буряад үхибүүдтэй хамта украиншүүд, ороодууд ба буряад үхибүүд буряад хэлэ хамтадаа шудалдаг, Гансал муу юузан юуб гэхэдэ, түрэлхи хэлэнэй хэшээлнүүд гол хэшээлнүүдэй түрэлхэй үгэ хэрэглэдэг. Районийнай хүүгдэй саалуудта буряад хэлэн заагдалаггүй шахуу. Ушар юуб гэхэдэ, бүхы класс сооноо оройдоо 2—3 үхибүүд түрэлхи хэлэн дээрэ хөөрлэдэ шадалаг байха юм. Хураалсал болон методическа болон харуулан ойлуулха хэрэгсэлнүүд тон хомор.

Энэ хөөрлэдөөндэ хэлэ бэшгэй эрдэмэй докторнууд И. Д. Бураев, В. И. Рассаддин гэгшэд хабаадажа, мүнөө үсын буряад хэлэнэй байдал тухай, буряад хэлэнэй нийгэмдэ радио болон теле дамжуулануудай сагуудыне эрид нэмэхэ хэрэгтэй. Тингэжэ буряад телевидениини 2-дохи программыне бүхы дээрнэ түрэлхи хэлэн дээрэ ябуулаа шукала. Буряад үндэсэй яһатанай дунда хэлэнүүд тухай хуули зүбшлэгөөр референдум үнэггэхэ хэрэгтэй.

Улаан-Үдэ хотын эрдэм хураалсалд танагай методист У. Е. Абидуева городой хуруулинуудта буряад хэлэнэй хэр заагдажа байн тухай хөөржэ үгэбэ. Манай городо буряад хэлэ 36 хуруулинуудта арабадхи жэлээ заажа байхан. Тэдэнэр тухай программаны ёһоор буряад хэлэ мэдэхэгүй үхибүүдыне түрэлхи хэлэнэнь хуруулинуудта буряад хэлэ мэдэхэгүй үхибүүдтэ хабарадаг, буряадай уран зохиолшодто зориулан үдэшнүүдыне үнэггэдэг байна.

Улаан-Үдэ хотын эрдэм хураалсалд танагай методист У. Е. Абидуева городой хуруулинуудта буряад хэлэнэй хэр заагдажа байн тухай хөөржэ үгэбэ. Манай городо буряад хэлэ 36 хуруулинуудта арабадхи жэлээ заажа байхан. Тэдэнэр тухай программаны ёһоор буряад хэлэ мэдэхэгүй үхибүүдыне түрэлхи хэлэнэнь хуруулинуудта буряад хэлэ мэдэхэгүй үхибүүдтэ хабарадаг, буряадай уран зохиолшодто зориулан үдэшнүүдыне үнэггэдэг байна.

Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районий багша методист Е. Ц. Дашинимаева: «Манай хуруулинда буряад үхибүүдтэй хамта украиншүүд, ороодууд ба буряад үхибүүд буряад хэлэ хамтадаа шудалдаг, Гансал муу юузан юуб гэхэдэ, түрэлхи хэлэнэй хэшээлнүүд гол хэшээлнүүдэй түрэлхэй үгэ хэрэглэдэг. Районийнай хүүгдэй саалуудта буряад хэлэн заагдалаггүй шахуу. Ушар юуб гэхэдэ, бүхы класс сооноо оройдоо 2—3 үхибүүд түрэлхи хэлэн дээрэ хөөрлэдэ шадалаг байха юм. Хураалсал болон методическа болон харуулан ойлуулха хэрэгсэлнүүд тон хомор.

Энэ хөөрлэдөөндэ хэлэ бэшгэй эрдэмэй докторнууд И. Д. Бураев, В. И. Рассаддин гэгшэд хабаадажа, мүнөө үсын буряад хэлэнэй байдал тухай, буряад хэлэнэй нийгэмдэ радио болон теле дамжуулануудай сагуудыне эрид нэмэхэ хэрэгтэй. Тингэжэ буряад телевидениини 2-дохи программыне бүхы дээрнэ түрэлхи хэлэн дээрэ ябуулаа шукала. Буряад үндэсэй яһатанай дунда хэлэнүүд тухай хуули зүбшлэгөөр референдум үнэггэхэ хэрэгтэй.

Улаан-Үдэ хотын эрдэм хураалсалд танагай методист У. Е. Абидуева городой хуруулинуудта буряад хэлэнэй хэр заагдажа байн тухай хөөржэ үгэбэ. Манай городо буряад хэлэ 36 хуруулинуудта арабадхи жэлээ заажа байхан. Тэдэнэр тухай программаны ёһоор буряад хэлэ мэдэхэгүй үхибүүдыне түрэлхи хэлэнэнь хуруулинуудта буряад хэлэ мэдэхэгүй үхибүүдтэ хабарадаг, буряадай уран зохиолшодто зориулан үдэшнүүдыне үнэггэдэг байна.

ГУРБАН ҮНГӨӨР НАМИЛЗА

Буряад оройнойнай гүрэн түрын хүдээ —Туг угаймнай эрдэни гурбан үнэгтэй байха ёһотой. Энэ хадаа сагаан, хүхэ, шар үнэгнүүд болоно.

Тугай норуу хүхэ үнэгтэй байха. Энэ хадаа буряад арадайнай хэр угнаа тойроком, түшээг байхан Бангал далайнай, Түбэй Аида оршодог эхэ дайдынай мандал —сэмэг тангаринуйнай хүдээ үнгэ болоно.

Шара үнэгтэй, үндэһотэй манай хэр эгнэр дээрэ толоруулан хурааган үнэгөөр хаазалагдахан (хүхэ) байха. Энэ хадаа: Сагаан эдээнэй дээрэжэ сүрэн Сагаан замнай, сагаан хамни Сагаан хадагаар — Буряан хэсэгээр Сарюухан Буряадын сэгэ, набиан дунда Энэ хадаа сагаан эдээнэй замон түрөөд үргэжэ байтарь Николай

БАЯСАМААР БАЙНА

Хөмөрото шэрүүн мүнөөнэй үе сагта үндэс яһатанай асуудалуудта, национальна хэлнүүдтэ илангаа эхэ анхарал табигдаха зэрэгтэй гэжэ мэдэнэбди. Тингэбшье, хуули хөрөбд жэлдэ үндэс хэлнүүдыне, тухайлбал, буряад хэлэне үзэхэ, шудалха, хэрэглэн хуужоохэ ябадал тоогдодоггүй байл. Энэ шалтагаанаар манай республикын хото городуудтай, хүдөө нотагудтай залуу үстэн түрэлхи хэлэне үзэхэ, мэдэхэ аргагүй болоод байгаа.

Манай наһадаа, Буряад Республикын гүрэнэй хэлэн буряад хэлэн байха зэрэгтэй. Энэ хараа шугамыне эрдэмтэд Э. Р. Раднаев, Д. Д. Доржиев, бусад бүрмүсүн дэмжжэ. Энэни тухай Россия Федеративна хэлсэн дотор сэхэ хэлэгдэнэ. Тэрэнай юуб гэхэдэ, Россия ородог республика бүхэн өөрын хэлэй байха гэжэ заагдан байл. Ород хэлэн хадаа Россия Федерацини гүрэнэй хэлэн болоно. Харин манай республикада энэ хэлэн аралууд хоорондын харилсаа хангаха ёһотой.

УЛААН-ҮДЭ. Политическа байринууд хооронд түбэй мэргэжилтнүүд шилсэл хото дэлхэй. «Ямар зөборитой дээрнэ дээрнэ ба?» ТАСАА — Рунд хоорондын үсэ шилсэлтэ түсэбэн өһөөр тусэ. Олон үгэ арадуудай амануу Буряадын ба тухайтай хандуураһы нэн түр орноор хонир ха.

ХУРГУУЛИ ВАРИГДАХАНЬ

Хуулиэй жэлнүүдтэ Орешково тосхондо байрн гэрнүүд олоор баригдажа, эндэ ажаһуугшаддэй тоо олошором юм. Тээд дунда хуруули мүнөө болотор баригдаагүй байнаар. Улаан-Үдэ хотын 10-дахи, 41-дахи, 42-дохи хуруулинуудта эндхи үхибүүд хурадаг байна. Түрэлхид локомотив-вагон заһабарилгын заводой, Железнодорожно районий, хотын, республикын хүтэлбэрлэгшэдтэ хуруули бариха эрилтэ табигдаг хэн. Гадна элдэб зиндаагай арадай депутатуудта, республикын Верховно Советдэ, Министрүүдэй Советдэ хандахан байха юм.

Орешково тосхондо хуруули бариха эхилхэ тухай хэлсээндэ майн 6-да гар табигдаа. Республикын Министрүүдэй Совет хуруулини барилгада мүнгэ зөөри номолхо байна. Улаан-Үдэ хотын захиргаанай капитална барилгын управлени захил хэгшээр тодорхойлогдоо. «Улаан-Удэрасторстрой» трест энэ хуруули бариха юм. Наяан сагта хуруулини хуури табигдахаар хараалагдана. Энэ хуруулини проект үннэй зохёогдоо хэн. Класс, мастершинууднаа гадна столово, бассейн, актова, спортын залнуудтай байха юм.

Энэ хуруули ашаглалтад тушаагдахада, эрдэмэй, мун соёлой-спортна түб болохо ёһотой. Тини Орешково тосхондо ажаһуудаг зон эндэ элдэб хэмжээ ябуулгануудыне үнэггэхэ аргатай болохо.

В. СИУНОВА.

Улаан-Удын городой автотранспортна 3-дахи предприятида түрүүшүүд олон юм. Тэдэнэй тоодо 1-дахи классай жолоошон Леонид Александрович Копыловыне нэрлэмээр. Тэрэ 32 жэлэй хугасаа соо оройдоо гурбан автомашинна нэлгэнэн байн. Тэрэнэй хүүбүн Виктор Леонидович 2-дохи классай жолоошон эсэгтээ хамта нэгэ предприятида 13 жэл хүдэлжэ ябана. Ажалай ветеран гуша гаран жэл соо автомашинаар миллион үлүүтэй километр харгы зам гаталаа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үннэй жолоошон Л. А. Копылов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«Улаан-Аха» колхоздо гэршүүдэй хамтын суглаан бүри наһан болобо. Энэ багхан ажахын гэршүүд эхэ эбтэй эсгэй байһанаа харуулаа. Энэ минни, тэрэ шинни гэлсэнгүйгөөр саашадаа ажал хүдэлжэ эрид наймахагай ха тухайгаа хэлсэн байха юм. Колхозой түрүүлэгшэ Лев Николаевич Георгинов эндэ элдхэл хэхэдэ, колхозоини гоо гэршүүдыне шэнэ ажал хэлрэгүүдтэ элсүүлэ. Энэ колхоз саашадаа баһал таряашаддэй ажахынүүдэй ассоциаци болгогдон хубилгагдаха юм. Тэрэ болоторн колхозой хамтын суглаанай тогтоолоор баталагдахан комисси анал ябуулжа, хүн бүхэнэй хубита зөөри зоошны тоолоон тодорхойло байн.

Ц.Д. БУДАЕВ, хэлэ бэшгэй эрдэмэй доктор.

АХАДАШЬЕ ХУБИЛАЛТАНУУД ХҮРЭЖЭ ЕРЭНХЭЙ

Уе саг мүнөө тэд ондоо боложо, маша хүнэй ажаһуудалын хубилга хазаала гэшээ аб да. 60 гаран жэлэй хугасаа соо байхан колхозууд Аха нотагта гэнтэ хубилгагдажа, шэнэ эмхивүүд гэхэ гү, али таряашаддэй ажахынүүд болон буртан хандаржа эхилбэ. Жэ шээлхэдэ, манай аймагта эгээл түрүүшүн таряашаддэй ажахы «Балатга» колхозой бааза дээрэ эмхидгэдээн байна. Энэ колхоз 2 жэлэй саада тээ «Коммунизмнаа» таһаржа, амнидаа бээ да. Нан ажахы болон мүнлээлээн.

Тингээд таряашанай ажахынууд болохоодо, саашадаа адуу харилжа, эд зөөриг эхээр хубаарилжа таряангүйгөөр ассоциаци болон нэгдэхэ түлэһэйгэе нанамжалхадан, тэрэни ажалай ветеранууд мун бэшшье колхозинууд халуунаар дэмжэнэн байна. —Таряашанай ажахынуудыне эмхидхэхэбди гэлдээд, адуу малаа, газараа, эд зөөриг, оньһон техникое хубаанжа, ами амлараа үсөөрөөр ганса нэгээрэ тарааад хууахдаа, оодол бирахайгайбди. Тинимээ хэзээнэй хойшо хамтаараа аманууша хурашанан бидэнэр бултада нэгэ хүн мээр нэгдэхэ ажаллабал, лан х юм. Эндэ таряашанай ажахынүүдэй ассоциаци ний ажалын, зохиотой гэжэ лангадана. —Тэд дайнай болон ажалай ветеранууд Сандал Улсанович Маланов, Дорж Соктоевич Унжуев гэгшэд нанамжалууда хууаада. Тингээд наа, гүрэн түрын зүгнөө тулалмажшье абадамнай хайн байха ха юм. Харин колхозооро үлөө наамнай, тулалмажшье үгтэхээ болхон даа.

Энэ үбэлэй хэлэнэй үхүүдэ олонхи малшад хайн бодомжолоо үзэһэн байха. Эндэ олонхи хүнүүд нанамжалууда хубалдахада, таряашанай ажахынүүдэй «Балатга» гэжэ нэрэтэй ассоциаци боложо элсэхэ хэрэгтэй болоо гэжэ онсолон хэлээ.

«Найрамдал» колхозой гэршүүдэй хамтын суглаан бүри наһан болобо. Энэ багхан ажахын гэршүүд эхэ эбтэй эсгэй байһанаа харуулаа. Энэ минни, тэрэ шинни гэлсэнгүйгөөр саашадаа ажал хүдэлжэ эрид наймахагай ха тухайгаа хэлсэн байха юм. Колхозой түрүүлэгшэ Лев Николаевич Георгинов эндэ элдхэл хэхэдэ, колхозоини гоо гэршүүдыне шэнэ ажал хэлрэгүүдтэ элсүүлэ. Энэ колхоз саашадаа баһал таряашаддэй ажахынүүдэй ассоциаци болгогдон хубилгагдаха юм. Тэрэ болоторн колхозой хамтын суглаанай тогтоолоор баталагдахан комисси анал ябуулжа, хүн бүхэнэй хубита зөөри зоошны тоолоон тодорхойло байн.

«Улаан-Аха» колхоздо гэршүүдэй хамтын суглаан бүри наһан болобо. Энэ багхан ажахын гэршүүд эхэ эбтэй эсгэй байһанаа харуулаа. Энэ минни, тэрэ шинни гэлсэнгүйгөөр саашадаа ажал хүдэлжэ эрид наймахагай ха тухайгаа хэлсэн байха юм. Колхозой түрүүлэгшэ Лев Николаевич Георгинов эндэ элдхэл хэхэдэ, колхозоини гоо гэршүүдыне шэнэ ажал хэлрэгүүдтэ элсүүлэ. Энэ колхоз саашадаа баһал таряашаддэй ажахынүүдэй ассоциаци болгогдон хубилгагдаха юм. Тэрэ болоторн колхозой хамтын суглаанай тогтоолоор баталагдахан комисси анал ябуулжа, хүн бүхэнэй хубита зөөри зоошны тоолоон тодорхойло байн.

«Улаан-Аха» колхоздо гэршүүдэй хамтын суглаан бүри наһан болобо. Энэ багхан ажахын гэршүүд эхэ эбтэй эсгэй байһанаа харуулаа. Энэ минни, тэрэ шинни гэлсэнгүйгөөр саашадаа ажал хүдэлжэ эрид наймахагай ха тухайгаа хэлсэн байха юм. Колхозой түрүүлэгшэ Лев Николаевич Георгинов эндэ элдхэл хэхэдэ, колхозоини гоо гэршүүдыне шэнэ ажал хэлрэгүүдтэ элсүүлэ. Энэ колхоз саашадаа баһал таряашаддэй ажахынүүдэй ассоциаци болгогдон хубилгагдаха юм. Тэрэ болоторн колхозой хамтын суглаанай тогтоолоор баталагдахан комисси анал ябуулжа, хүн бүхэнэй хубита зөөри зоошны тоолоон тодорхойло байн.

«Улаан-Аха» колхоздо гэршүүдэй хамтын суглаан бүри наһан болобо. Энэ багхан ажахын гэршүүд эхэ эбтэй эсгэй байһанаа харуулаа. Энэ минни, тэрэ шинни гэлсэнгүйгөөр саашадаа ажал хүдэлжэ эрид наймахагай ха тухайгаа хэлсэн байха юм. Колхозой түрүүлэгшэ Лев Николаевич Георгинов эндэ элдхэл хэхэдэ, колхозоини гоо гэршүүдыне шэнэ ажал хэлрэгүүдтэ элсүүлэ. Энэ колхоз саашадаа баһал таряашаддэй ажахынүүдэй ассоциаци болгогдон хубилгагдаха юм. Тэрэ болоторн колхозой хамтын суглаанай тогтоолоор баталагдахан комисси анал ябуулжа, хүн бүхэнэй хубита зөөри зоошны тоолоон тодорхойло байн.

В. ГАЛСАНОВ, «Шэнэ Сагаан» газетын редактор.

